

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni protokoll nr 3

Koosolek toimus 18. juunil 2026 kell 10.00 -12.00.

Võtsid osa: komisjoni liikmed Heiki Sibul, Kaarel Tarand, Airi Mikli, Jaan Toots (videosilla kaudu), Indrek Tarand, Karmo Kuri (asendusliige), Tarmo Piirmann, Jevgeni Krištafovits, Jüri Kaver ja komisjoni teenistujad Zoja Masso ja Katrin Laaniste

Juhatas: Heiki Sibul

Protokollis: Zoja Masso

Päevakord:

1. VL Ühine Setomaa – KOV 2025 valimiskampaania rahastamine
2. VL Plaan B Tartu ja VL Plaan B Narva Linna Pulss - KOV 2025 valimiskulud
3. Isamaa KOV 2025 kampaaniavõlg
4. Priit Toobali RK 2023 valimisvõlg
5. Rakvere Kultuurikeskuse pöördumine
6. R. Terras ja U. Paet - Kuku raadios (EL vahendid)
7. VL Meie Valla Eest - Ahja mõis (keelatud annetus)
8. Priit Pullerits (PM) pöördumine – Luisa Värk, Kadri Tali reklaamid
9. Marvel Riik (ÕL) – pöördumine
10. VL Progress - Merkulova taotlus ettekirjutuse nr 95 täitmise ajatamiseks
11. Komisjoni hange

1. VL Ühine Setomaa – KOV 2025 valimiskampaania rahastamine

Komisjonile laekus pöördumine, milles palutakse kontrollida Valimisliidu Ühine Setomaa KOV 2025 valimiskampaania aruande vastavust tegelikele kampaaniakuludele. Ühtlasi palutakse menetleda võimalikku keelatud annetust seoses avalike vahendite kasutamisega valimiskampaaniaks. Pöördumises märgitakse, et valimisliit on aruandes jätnud kajastamata oma veebilehega seotud kulud ning kuna veebileht kasutab domeeni, mis kuulub Seto Infoseltsile, keda toetab Setomaa vald, siis võib tegemist olla avalike vahendite kasutamisega valimiskampaaniaks, seega juriidilise isiku keelatud annetusega. Lisaks olevat valimisliit korraldanud oma valimisüritusi vallavalitsuse hallatavates ruumides. Pöördumisele on lisatud mitmeid tõendusmaterjale.

Otsustati:

Algatada menetlus. Küsida domeeniomaniikult Seto Infoselts ja Valimisliidult Ühine Setomaa selgitusi.

2. VL Plaan B Tartu ja VL Plaan B Narva Linna Pulss - KOV 2025 valimiskulud

Komisjon on algatanud menetluse valimisliitude Plaan B (Tartu) ja Plaan B Narva Linna Pulss ning nende juhtima õigustatud isikute suhtes (sh Andro Roos ja Urbo Vaarmann). Menetlus käsitleb seda, kas Plaan B kampaanias kasutatud Tartu Hoiu-laenuühistu saadete ja videote näol oli tegemist tasulise valimisreklaamiga, mis oleks tulnud kampaania aruannetes kajastada, ning kas valimiskulud on valimisliitude aruannetes õigesti ja täielikult kajastatud. Kuna sisulisi vastuseid pole kumbki valimisliit esitanud, tegi komisjon neile selgituste ja dokumentide esitamiseks ettekirjutused. Käesolevaks ajaks esitatud vastused ei too siiski täit selgust kõigi käsitletud kampaaniakulude kohta, muuhulgas ei selgu kohviku ja Tartu Hoiu-laenuühistu raadiosaadetega seotud kulutused.

Kuna uus erakonnaseadus võimaldab nõuda teavet ka kolmandatelt isikutelt, siis võib komisjon olulise teabe saamiseks pöörduda menetluses käsitletud isikute poole.

Otsustati:

Rakendada valimisliitudele Plaan B (Tartu) ja Plaan B Narva Linna Pulss ettekirjutuse täitmise tagamiseks sunniraha. Pöörduda teabe saamiseks Ring FM -i ja Tartu Hoiu-laenuühistu poole.

3. Isamaa KOV 2025 kampaaniavõlg

Erakonna ostuvõlgnevuste aruandest seisuga 31.12.2025 ilmnes, et Osaühing Inspired Universal McCann esitas Isamaale KOV 2025 valimiskampaania raames mitmeid arveid, mille tasumisega oli erakond viivitusel. Üldiselt oli arvetele oli määratud 30-päevane maksetähtaeg, kuid ühele arvele 180-päevane maksetähtaeg. Komisjon algatas menetluse eesmärgiga kontrollida, kas erakond täidab oma rahalisi kohustusi nõuetekohaselt, sealhulgas kas maksetega viivitamisel tasutakse võlausaldajale turutingimustele vastavat viivist ning kas arvetele määratud maksetähtajad vastavad tavapärasele majanduspraktikale. Komisjon märkis oma kirjas erakonnale, et maksetähtaja ületamisel kasutab erakond võlausaldaja rahalisi vahendeid, mille eest tuleb tasuda viivitusintressi. Samuti juhtis komisjon tähelepanu sellele, et tavapärasest pikema maksetähtaja võimaldamine annab erakonnale soodustuse, kuna see võimaldab kasutada võlausaldaja vahendeid pikema aja jooksul ilma selle eest täiendavat tasu maksmata. Saadud soodustus on käsitatav juriidilise isiku keelatud annetusena.

Komisjoni nõudmisel esitas Isamaa kõigi 30-päevaste maksetähtajaga arvete kohta viiviste tasumist tõendavad maksedokumendid. Samas märkis erakond, et lähtub viiviste arvestamisel arvetel märgitud maksetähtajast, st et ka arvel märgitud 180-päevasest maksetähtajast. Komisjon jääb seisukohale, et ka selle arve viiviste arvestusel tuleb lähtuda 30-päevasest maksetähtajast, vastasel juhul on tegemist keelatud annetusega. Käesolevaks ajaks on kõnealune arve tasumata ja komisjon jälgib selle tasumist ning sellega seotud viiviste arvestust.

Otsustati:

Jätkata menetlusega.

4. Priit Toobali RK 2023 valimisvõlg

Komisjon algatas 14.05.2024 Toobali suhtes menetluse seoses tema pikaajalise võlgnevusega Riigikogu 2023. aasta valimistest, et selgitada, kas võlgade tasumine toimub turutingimustel, st kas maksetega hilinemise eest tasutakse turukohast viivitusintressi. Vastasel juhul on tegemist võlausaldajalt saadud soodustusega ehk juriidilise isiku keelatud annetusega.

Priit Toobal on kahel korral lubanud kogu võlgnevuse ja viivised tasuda – esimest korda 2025. aasta lõpuks ning teist korda 31. märtsiks 2026, kuid pole seda teinud. Samuti on ta lubanud tasuda võlausaldajatele viivitusintressi ning esitada komisjonile kõikide maksete kohta vastavad maksedokumendid. Komisjon tegi talle 07.05.2026 keelatud annetuse tagastamiseks ettekirjutuse hoiatuse, misjärel ta lubas taaskord võlad tasuda, nüüd siis 30.juuniks 2026.

Otsustati:

Juhul, kui Priit Toobal ei ole oma valimisvõlga ja võlgnevusega kaasnevaid intresse 30. juuniks 2026 tasunud, teha talle keelatud annetuse tagastamiseks ettekirjutus, milles määrata ettekirjutuse täitmise tagamiseks sunniraha 500 eurot.

5. Rakvere Kultuurikeskuse pöördumine

Kultuurikeskus küsib, kas järgmist olukorda võib käsitada varjatud annetusena Jüri Ratasele. Nimelt kutsus kultuurikeskus parklapeo reklaamimiseks appi Jüri Ratase, et ta astuks lühiajaliselt DJ-pulti ning teeks DJ-na oma sotsiaalmeediakanalites üleskutseid peole tulla. Jüri Ratase nõusolekul teavitas

kultuurikeskus ka oma kanalites, et peol astub teiste esinejate seas üles DJ Jüri Ratas. Seejärel juhiti kultuurikeskuse tähelepanu asjaolule, et sellisel juhul võib tegemist olla Jüri Ratase reklaamimisega, mida on võimalik käsitada varjatud annetusena.

Komisjon leiab, et kirjeldatud juhul reklaamis Jüri Ratas üritust oma sotsiaalmeediakanalites. Sellest tegevusest sai kasu kultuurikeskus, mitte Jüri Ratas. Seetõttu ei kuulu kirjeldatud asjaolude hindamine komisjoni pädevusse.

Otsustati:

Menetluse algatamiseks alust pole.

6. Riho Terras ja Urmas Paet - Kuku raadios (EL vahendid)

Komisjon algatas menetluse selgitamaks, kas Europarlamendi liikmed Riho Terras ja Urmas Paet on oma europartei fraktsiooni ehk juriidilise isiku raha kasutanud poliitiliseks kommunikatsiooniks/reklaamiks Eestis. Riho Terrasel oli Kuku raadios Euroopa rahvapartei toetusega saade „Roostevaba Terras“ ja Urmas Paetil fraktsiooni Renew Europe toetusega saade „Eetris on Urmas Paet“. Et sellised toetusega saated ei ole reeglina sõltumatu ajakirjandus, vaid sisuturundus, soovis komisjon teada, kas ja milliseid juriidilise isiku vahendeid ning millistel tingimustel on raadios eetria saamiseks kasutatud.

Terras esitas saadetes osalemise eest tasumist tõendavad dokumendid. Paet selgitas, et kuna saated toimusid peaaegu 5 aastat tagasi, siis ei meenu, kellelt tuli saadete initsiatiiv, kuid saadet juhtis ja välispoliitilisi arenguid analüüsis koos temaga Kuku radio ajakirjanik Neeme Raud. Saate eesmärk oligi analüüsida välispoliitilisi arenguid. Eesmärk polnud poliitiline kampaania ega parteiline propaganda.

Otsustati:

Võtta vastused teadmiseks ja menetlus lõpetada.

7. VL Meie Valla Eest - Ahja mõis (keelatud annetus)

Valimisliit on komisjoni poolt keelatud annetusena käsitletud teenuse, so kohalikule omavalitsuse vara tasuta kasutuse eest vallale tasunud keelatud annetuse maksumuse 20 eurot kuupäeval 12.06.2026. Samas ei ole Valimisliit komisjoni koosoleku ajaks esitanud tasumist tõendavaid dokumente ega teinud valimiskampaania aruandes kulude parandust. Valimisliidule on sellekohane meeldetuletus esitatud vaid mõned päevad enne komisjoni koosoleku toimumist.

Otsustati:

Kui valimisliit nimetatud puudusi komisjoni järgmise koosoleku toimumise ajaks ei kõrvalda, siis teha valimisliidule ettekirjutus dokumentide esitamiseks ja aruande parandamiseks.

8. Priit Pullerits (PM) pöördumine – Luisa Värk, Kadri Tali reklaamid

Pullerits juhib tähelepanu kahe riigikogulase – Kadri Tali ja Luisa Värki – reklaamitegevusele Instagram’is, kus esimene reklaamib Audit ja teine teeb reklaami Goldtime’ile ning Mööbliaidale. Pöörduja märgib, et selle tegevusega kaasnevad ehk hüved, mida tuleks erakonnaseaduse tähenduses käsitleda annetusena.

Kuna mõlemad isikud on ühtlasi kultuuritegelased kui ka poliitikud, tekib küsimus, kummas rollis nad reklaamis esinevad ja/või kuidas seda eristada.

Otsustati:

Teha Luisa Värkile ja Kadri Talile asjaolude selgitamiseks järelepärimised – poolt 7, vastu 2 liiget (K. Tarand ja I. Tarand).

9. Marvel Riik (ÕL) – pöördumine

Riik märgib, et Viimsi vallalehes on reklaam, kus sõeluuringu reklaamnägudeks on Viimsi vallavanem Siiri Visnapuu ja abivallavanem Annika Vaikla ning küsib, kas ja mis tingimustel on aktsepteeritav teavitustinfo ostja tahe kasutada oma reklaamis valla juhte.

Airi Mikli avaldas arvamust, et tegemist ei ole poliitikute isikureklaamiga, kuna reklaamis ei ole viiteid nende isikute erakondlikule kuuluvusele ega poliitiku staatusele. Nad on Tervisekassa poolt reklaami kaasatud autoriteetsete isikutena edastama sõnumit, mis võib kasu tuua valla inimestele.

Karmo Kuri arvas, et võrdse kohtlemise seisukohast oleks sotsiaalreklaamis võinud osaleda ka kohalikke opositsioonipoliitikuid.

Kaarel Tarand märkis, et tegemist on tundliku teemaga ja ei peaks huvi tundma, miks reklaami kaasati just need inimesed.

Otsustati:

Menetlust mitte algatada – poolt 6, vastu 3 liiget (J. Kristafovits, K. Kuri ja T. Piirmann).

10. VL Progress - Merkulova taotlus ettekirjutuse nr 95 täitmise ajatamiseks

Komisjon tegi Valimisliidule Progress ettekirjutuse keelatud annetuse tagastamiseks, mille valimisliit vaidlustas kõigis kohtuastmetes. Riigikohus keeldus 02.06.2026 kassatsioonkaebust menetlusse võtmast, seega jõustus Ringkonnakohtu otsus, millega jäeti valimisliidu kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. Merkulova, valimisliidu juhtima õigustatud isikuna, võttis valimisliidu kohustuse enda kanda ja palus komisjonilt luba keelatud annetuse tasumise ajatamiseks. Komisjon leiab, et ajatamine tähendab kokkulepet lepinguliste kohustuste täitmiseks, ettekirjutusel on aga täitmise tähtaeg ja see tuleb täita.

Otsustati:

Mitte nõustuda ettekirjutuse täitmise ajatamisega.

11. Komisjoni hange

Komisjoni veebilahenduste hooldus- ja arendustöödeks perioodil 01.01.2027-31.12.2031 on vajalik korraldada riigihange eeldatava maksumusega 450 tuhat eurot. Riigihanke eest vastutavaks isikuks on Katrin Laaniste ja lepingu täitmise eest vastutavaks isikuks Zoja Masso. Komisjoni poolt 22.09.2022 kinnitatud hankekorda ei muudeta.

Otsustati:

Kinnitada komisjoni hankeplaani esitatud kujul.

(allkirjastatud digitaalselt)

Heiki Sibul

koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Zoja Masso

protokollija